

*DEDE KORKUT KİTABI'NDA GEÇEN
DEMÜR GÜCİ VE KIYAN GÜCÜ
VEYA DEMÜR EGÜCİ VE KIYAN EGÜCİ
İSİMLERİ ÜZERİNE*

Osman Fikri SERTKAYA

T*ürk Dili* dergisinin Mayıs 2015'te yayımlanan 761. sayısında Sadettin Özçelik'in "Dede Korkut'ta İki Hayalet Ad Üzerine: Demür Güci, Kıyan Güci" başlıklı bir yazısı yayımlandı. Sadettin Özçelik bu yazısında şimdiye kadar **Demür Güci** ve **Kıyan Güci** okunan iki ismin Vatikan yazmasındaki Elifli bir yazıma dayanarak **Demür Egüci** ve **Kıyan Egüci** okunması gerektiğini ileri sürmüştür.

Bu konu hakkında Tuncer Gülensoy *Türk Dili* dergisinin Ağustos 2015'te yayımlanan 764. sayısındaki "Dede Korkut'ta "Hayalet Adlar" Var Mı? [Demür (E) Güci ile Kıyan (E)Güci]" başlıklı bir yazısında kendi görüşünü belirtmiş ve bu iki ismin şimdilik eskisi gibi **Demür Güci** ve **Kıyan Güci** şeklinde okunmasının uygun olduğunu söylemiştir.

Ben de bu konudaki görüşümü aşağıda maddeler hâlinde belirtiyorum. Konunun aydınlatılmasında faydalı olacağını umarım.

Önce terminoloji üzerinde duralım:

1. *Ghost Word*: "Hayalet ad" ne demektir? Okuyucuya önce onu açıklayalım. Kelime İngilizce *Ghost Word* teriminin Türkçeye çevirisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sir Gerard Clauson etimoloji sözlüğünü yaparken bazı kelimelerin naşirleri tarafından yanlış okunduğunu, bundan dolayı da kökenlerinin etimolojik açıklamalarının yapılamadığını söyleyerek yazılarında bu gibi kelime okumalarına *Ghost Word* demişti. Bu terim bazen "hayal kelime", bazen de "gölge sözcük" karşılığı ile kullanılmıştır. Ancak *Ghost Word* terimini bilgisayarda Google arama motoruna yazdığınızda karşınıza "hayalet kelime" karşılığı çıkmaktadır. Türkçede ister "hayal kelime", isterse "hayalet kelime", isterse de "gölge sözcük" ile karşılınsın terimin İngilizce karşılığı *Ghost Word*'tur. Bu gibi kelimeler etimolojik açıdan açıklanamaz. Okuyucunun konuyu iyi anlaması için Göktürk ve Uygur metinlerinden konu ile ilgili birkaç örnek verelim.

S. E. Malov *Yenisey Yazıtları*'ndan E-42/2'de geçen bir ismi **öz(ü)t ogdı** şeklinde okumuştur. Pek tabii ki bu ismin etimolojik açıklaması yapılamıyordu. Ancak ismi **Öz togdı** şeklinde doğru okuduğunuzda *Kutadgu Bilig*'de geçen **Ay toldı, Kün togdı** gibi isimlerle paralelliği görüyor ve etimolojik açıklamayı yapıyordunuz.

Buna benzer yanlış okumalar arasında kişi adı olduğu zannedilen **t(a)ç(a)m**. Doğru okunuşu: **(a)t(a)ç(i)m** “babacığım” örneğini zikredebiliriz. Eksik okunan kişi adı için ise **t(a)m(a)n t(a)rk(a)n**. Doğru okunuşu: **(A)t(a)m(a)n T(a)rk(a)n** “Kişi adı” örneğini verelim.

Başka bir örnek G. J. Ramstedt'in Şine Usu Yazıtında **(a)ks(i)r(a)k ordu** şeklindeki okuması idi. Bu ibareyi de **K(a)s(a)r Kord(a)n** şeklinde düzelttiğinizde ibarede iki kabile/kavim adı buluyordunuz.

Eski Uygur Türkçesinden de iki örnek verelim.

Tibetçe **Rdo-rje** kelimesi Moğolcaya **Dorji** ve **Dorj** şekillerinde geçen bir isimdir. Eski Türkçede /D/ fonemi ile kelime başlamadığı için Moğolcadaki **Dorji** kelimesi Uygur harfleri ile /T/ fonemi ile **Torçi** şeklinde yazılacak, ancak kelimenin yabancı olduğunu bilemeyenler tarafından da Türkçede **tor-çı** “ağcı, tuzakçı” şeklinde açıklanacaktır. Yine Arapça **billûr** “kristal” kelimesi Farsçaya **bilûr**, oradan da Moğolcaya **bolor** şeklinde geçer. Kelimenin kökenini bilmeyen Türkolog bu kelimeyi ya **bol-** “olmak”, ya da **bul-** “bulmak” fiilinden getirecek ve kelimeyi **bolur** “olur” veya **bulur** “bulur” şeklinde okuyacaktır. Tabii ki etimolojik açıklama yapılamayacaktır.

2. Hapax legomenon; Hapax legomena ve Verschlimmbesserung: Şimdi diğer terimlere geçelim. Latince olan *Hapax legomenon* terimi bir dilin tarihi içerisinde bir tek defa geçen örnek için *hapax* kısaltması ile kullanılmıştır. Runik metinlerden iki örnek verelim. Wilhelm Radloff'un **P(a)R** “İran” okuduğu kelime Hüseyin Namık Orkun tarafından **(a)P(a)R** şeklinde düzelterek okunmuştu. Orkun'un **(a)P(a)R** okuması bir *Hapax*'tır. Çünkü Türkçe metinlerde bir daha geçmez. Ayrıca bu düzeltme bir *Verschlimmbesserung*'dur. Almandaki *Verschlimmbesserung* terimini Türkçeye “Doğru (okuma)yı başarı ile yanlış (okuma)ya çevirmek” şeklinde aktarabiliriz.

Yine Göktürk metinlerinde benim **Apa Urum** “Büyük Roma” olarak okuyup anlamlandırdığım kelime benden önceki naşirler tarafından **purım ~ purum ~ apurım ~ apurum** şekillerinde de okunmuştu. Bu çok okunuşlu *hapax*'lara *hapax legomena* denilir.

Bir *hapax* örneği de *Kutadgu Bilig*'den verelim. *Kutadgu Bilig*'in 1064. beytinde Reşid Rahmeti Arat'ın **matridus** okuduğu ve çeviride de **matridus** şeklinde karıştığı kelime Mehmet Ölmez tarafından (2009-2011)'de Anadolu'nun kuzeyinde yaşayan Pontus kralı **Mithridates** olarak açıklanmıştır.¹

1 Mehmet Ölmez, “*Kutadgu Bilig*'in Söz Varlığı ve Adakşu “Birlikte, Beraber, Yanyana” Üzerine”,

Ancak Peter Zieme, M. Ölmez'den 8 yıl önce R. R. Arat'tın *matridus* okuduğu *Ghost Word* veya *Hapax*'ı *ma tridoş* şeklinde düzeltmiş, *ma/me*'nin Türkçede “da/de, dahi” anlamına gelen bir kelime olduğunu *tri doş* kelimesinin ise Sanskritçe “üç doşa” yani “ariri, viriri, imiti” devaları olduğunu açıklamıştı.²

Bu açıklamalara dayanarak söyleyebiliriz ki *Hapax* kelimeler ya gerçekten bir dildeki tek örnek olan kelimelerdir veya okuyanın yanlış okumasından veyahut da müstensihin yanlış imlasından kaynaklanan kelimelerdir.

Şimdi *Dede Korkut* yazmalarına dönelim.

3. Dresden 21b (10-13)-22a (1):

¹⁰gece yaturken *qaracıq çoban* ¹¹kara *qaygulu vâkı'a* gördi. *vâkı'asından sermürdi. örü tırdı.* ¹²kıyan güci demür güci bu iki *qardaşı<nı>* yanına aldı. *ağıluñ* ¹³qapusını berkitdi, üç yerde *depe* gibi taş yığdı. *ala* ¹qollı şapanın eline aldı.

Vatikan 85a (4-7):

⁴gece yaturken *qaracıq çoban* *qara qaygulu* ⁵düş gördi. *beliñleyü örü durdı. kıyan güci demür {e}güci <bu>* iki *qardaşını yanına aldı. ağıluñ* ⁶qapusını berkitdi, üç yirde *depe* gibi taş yığdı. *ala* ⁷qollı şapanını eline aldı.

Nüshaların birbirine olan farkları şöyledir:

Dresden nüshası	Vatikan nüshası
qaracıq	qaracıq
vâkı'a	düş
vâkı'asından sermürdi	beliñleyü
demür güci	demür {e}güci
bu iki qardaşı<nı>	<bu> iki qardaşını
yirde	yirde
şapanın	şapanını

Yukarıda Dresden ve Vatikan nüshalarından verilen ibarede geçen yedi cümlede üç kişinin adı geçiyor. Birincisi Dresden'de *qarac(t)q çoban* Vatikan'da ise *qaracıq çoban* şeklinde geçen ilk isimdir. İkincisi Dresden ile Vatikan nüshalarında *qıyan güci* şeklinde aynen geçen isimdir. Üçüncüsü ise Dresden'de *demür güci*, Vatikan'da da *demür {e}güci* şeklinde geçen isimdir. Bu üçüncü ismin Vatikan nüshasında e okunan Elif harfi ile *{e}güci* yazılan şekilde Elif harfi istinsah hatası olarak yazılan bir harf midir? Yoksa, Dresden yazmasında müstensihin yazmayı unuttuğu bir harf midir?

Doğumunun 990. Yılında Yusuf Has Hacib ve Eseri Kutadgu Bilig Bildirileri (26-27 Ekim 2009), Ankara, 2011, s. 399-406.

2 Peter Zieme, “Indische Wörter in nichtbuddhistischen alttürkischen Texten”, *Indien und Zentralasien. Sprach- und Kulturkontakt. Vorträge des Göttinger Symposions vom 7. bis 10. Mai 2001*, Wiesbaden, 2003, s. 153-163.

Bu konuda Semih Tezcan³[3] sözü edilen ikinci kelimenin Vatikan nüshasındaki yazılışını “başa fazladan bir *elif* getirilerek *ekici* okunabilecek biçimde yanlış hareketlenmiştir” diyerek Elif harfini müstensih tarafından sehven fazla yazılan bir harf olarak kabul etmiştir.

Mustafa S. Kaçalın⁴ ise “Yazmada *Egici*” şeklinde kısa bir dikkat notu düşmüştür.

Buna karşılık Sadettin Özçelik Dresden nüshasının müstensihinin (*anla!* (49b/7); (*etdüm* (142a/1); (*er* (152a/13); (*esen* (90b/2); (*oha* (*ok-a*) (68b/8) gibi örneklerde Elif harfini yazmayı atladığını, bu yüzden Dresden nüshasında iki kez *güci* şeklinde yazılan kelimenin (*egüci* şeklinde tamamlanması gerektiğini söylemektedir. Burada Sadettin Özçelik’in açıklaması gereken iki husus vardır:

1) Haydi Dresden nüshasının müstensihini iki kelimedede de Elif harfini unutarak *egüci* yerine *güci* yazdı. Ancak Vatikan nüshasında niçin ilk kelime olan *kıyan güci*’yi *kıyan egüci* şeklinde Elif ile yazmadı? Elif harfinin ilk kelimedede yazılmayarak sadece ikinci kelimenin başında yazılması onun müstensih tarafından yanlışlıkla yazıldığını ortaya koymuyor mu?

2) *eg-* kelimesi düz ünlülü bir fiil. Kelime *bil-ici* (Dresden 2/2)⁵ ve *yık-ıci* (Dresden 61/9)⁶ örneklerinde olduğu gibi *egici* (< *eg-ici*) şeklinde düz ünlülü olarak yazılması gerekirken niçin, yazıldığı dört örnekte de *eg-üci* şeklinde yuvarlak ünlü ile yazıldı? Dolayısıyla “hayal, hayalet, gölge kelime” *egüci* şekli midir? yoksa *güci* şekli midir?

4. *kıy-* fiili eski Türkçe metinlerde var mıdır? Bu konuda Tuncer Gülensoy “*Dede Korkut*’ta “Hayalet Adlar” Var mı? [Demür (*E*)Güci ile Kıyan (*E*)Güci]” başlıklı makalesinde “Türkçede bulunmayan Moğolcadan ödünçleme *kıyan* kelimesi” ve “*kıyan* kelimesi Moğolca kökenli olup ‘sel’ anlamındadır” açıklamalarını yapmaktadır.

Sir Gerard Clauson’un *Etymological Dictionary of the Pre-Thirteenth Century Turkish*’inde *kıy-* maddesi yoktur. Clauson 674b’de *kıy-* bk. *kıd-* göndermesini yapmaktadır. EDPT 595a-b’deki *kıd-* maddesinde verdiği *uğuşı: bodunı: bēšükine tegi: kıdmaz ermiş* örneği tarafımdan *bir kişi y(a)η(ı)ls(a)r og(u)şı<ηa> bod(u)nı<ηa> (e)bi<ηe> (e)şükiηe t(e)gi (a)kıdm(a)z (e)rm(i)ş* şeklinde düzeltilerek,⁷ Clauson’un *kıd-* > *kıy-* görüşü çürütülmüştü. Bana göre Eski Türkçede /D/ > /Y/ fonem gelişmesi yanında /Y/ fonemi müstakil olarak da bulunmaktadır. Bu durumu metinlerde geçen örnekleri zikrederek gösterelim.

3 Semih Tezcan-Hendrik Boeschoten, *Dede Korkut Oğuznameleri*, İstanbul, 2001, s. 310.

4 Mustafa S. Kaçalın, *Dedem Korkut’un Kazan Bey Oğuz-nâmesi*, İstanbul, 2006, s. 229, 54: 05.

5 Dresden 2/2: oguzun evvel kişi<si>, tamam *bilicisi*-y-di.

6 Dresden 61/9: kalın oguz beglerini bir bir atından *yıkıcı*.

7 Osman Fikri Sertkaya, “*bir kişi y(a)η(ı)ls(a)r og(u)şı<ηa> bod(u)nı<ηa> (e)bi<ηe> (e)şükiηe t(e)gi (a)kıdm(a)z (e)rm(i)ş* [KT G 6 = BK K4]”, *Dil Araştırmaları*, 14, Bahar 2014, Ankara, 2014, s. 9-21.

a) Göktürk harfli metinlerde *kap-agan* ve *kıy-agan* şekillerinde okunan iki kelime vardır. *kap-* ve *kıy-* fiillerine getirilen *-agan* eki hakkında Kemal Eraslan *Eski Uygur Türkçesi Grameri* adlı eserinde şu bilgiyi verir: “-agan/-egen devamlılık ifadesi veren ve nadir kullanılan birleşik (-a-gan/-e-gen) bir ektir. *tudagan* (< *tut-agan*) “devamlı tutan”.⁸

Ancak *kap-agan* (*kağan*) unvanı 1950 ve 1960’lı yıllarda Denis Sinor, Talat Tekin gibi araştırmacılar tarafından *-agan* eki yerine *-gan* partisip eki ile *kap-gan* şeklinde okunmuş ve bu okuyuş, bugün için genelleşmiştir.

Bu okuyuşa dayanılarak 4 numaralı Yenisey Yazıtı’nda *Küç Kıy(a)g(a)n*⁹ ve Miran yazmalarında geçen *Kıy(a)g(a)n Uruğu* (B/9) ve *Kıy(a)g(a)nka* isimleri artık *kıy-g(a)n* şeklinde okunmaya başlanmıştır.

b) *kıy-gan* gramer şekli *Kutadgu Bilig*’de 850. ve 338. beyitlerde geçmektedir.
850 *yawa erse borçı ya kıy-gan elig*

338 *munuæda basası sözüng kıy-ganı*

c) *kıy-* fiili *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te de “1. Yanlamasına kesmek; 2. (vaat ve söze) uymamak, caymak” anlamlarında tespit edilmiştir.¹⁰

er sözün kıydı “hâlafa’l-recul fi kelâmihi we ibadihi [Adam vaat ve sözüne uymadı]”; *ol ağaç kıydı* “qata’a’l-haşab muhrifa(n) [Adam odunu yanlamasına kesti]”.

d) *Kur’an* çevirisi, TİEM 73, (238/1-2) 7 Araf suresininin 77. ayetinde: “*sinğirin kıydılar ingenni, tengdin keçtiler idileri fermanındın, aydılar: “ay sâlih! keltürgil bizke anı kim va’de kilding bizke, eger erse sen idilmiş yalavaçlardın”*.”

e) TTT, VI, Sekiz Yükmek, 88. satır: *yer altınkılar kıy(i)nçılar ölüçiler alko ketgey*. “die Erdgeister, die Peiniger, die Morder (sc. Dämonen) insgesamt werden fortgehen”.¹¹

Bu gibi örneklere dayanarak Eski Türkçenin etimoloji sözlüğünde *kıy-* madde-sini yazmak gerekiyor.

f) *Türkçe Sözlük* (Ankara, 2010, s. 1433a)’de *kıymak* maddesi 1. Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak; 2. Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek; 3. Acımayıp öldürmek; 4. Acımayarak büyük kötülük etmek, zulmetmek” anlamları verilmektedir.

Türkçe Sözlük’te 3. anlam olarak verilen “acımayıp öldürmek” eylemi Sekiz Yükmek’teki *kıy-öl-* ikilemesine kadar geriye gidebilmektedir.

8 Ankara, 2012, s. 104.

9 Sir Gerard Clauson EDPT’deki içre:ki: 31a maddesinde *Küç Kıyagan* “the court chamberlain” çevirisini veriyor. *Kıyagan* yerine *Kuyagan* okunuşu tashih hatası olmalıdır.

10 Ahmet Bican Ercilasun-Ziyat Akkoyunlu, *Kâşgarlı Mahmud. Dîvânü Lugâti’t-Türk. Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*, Ankara, 2014, s. 456.

11 Klaus Röhrborn, *Uigurisches Wörterbuch, 2, agriglan- anta*, Wiesbaden, 1979, s. 111b. Krş. *Uigurisches Wörterbuch*, 2015, s. 117.

Sonuç olarak *Yenisey Yazıtları*'ndan bugüne kadar Türkçede **kıy-** fiili vardır ve bin kusur yıldan beri de “öldürmek” anlamında kullanılmıştır. Türk filmlerinde elinde tabanca tutan kişiye karşı söylenen meşhur replikte “*kıyma bana, n'olur*” ifadesi “ne olur beni öldürme” demek değil midir?

Yenisey Yazıtı, runik harfli Miran yazmaları ve *Kutadgu Bilig*'de **kıy-gan** şekillerinde geçen kelime Batı Türkçesine geçtiği anda ikinci hece başındaki **-g-** sesi düşer ve kelime **kıy-gan** > **kıyan** < **kıy-an** şeklini alır.

Bana göre *Dede Korkut*'ta **kıyan güci** ve **kıyan selcük** isimlerindeki **kıyan** kelimesi “kıyan, kıyıcı, öldürücü, acımasız, merhametsiz” anlamlarında olan bir kelime olup Eski Türkçedeki **kıygan** kelimesinden gelmektedir.

5. S. Özçelik yazısında **kıyan** kelimesinin kökenini belirtmiyor, etimolojik açıklama da yapmıyor, sadece kelimenin anlamını “sel” olarak veriyor. Buna karşılık Tuncer Gülensoy “**kıyan** kelimesi Moğolca kökenli olup “sel” anlamındadır. *Ergenekon'a yerleşenlerden İl Han'ın oğludur. Bundan türeyenlere kıyat denilir.* (Ebül-gâzi Bahadır Han, Romanzof neşri, 20, 21, 31; Desmasions neşri, 33)” açıklamasını yapıyor. Gülensoy'un verdiği kaynaklara Ebu'l-gâzi Bahadır Han'ın *Şecere-i Terâkime*'sindeki Moğol boylarını işleyen Zuhâl Ölmez'in *Şecere-i Türk'e Göre Moğol Boyları* (İstanbul, 2003) adlı eserini de ekleyelim.

Ancak Tuncer Gülensoy'dan önce Semih Tezcan **kıyan selcük** ismi hakkında şunları söylemişti:

Drs. 20a.13 Kıyan Selcük Ergin ve Gökyay, herhâlde bu özel adın ikinci ögesinin, Selçuklu devletinin kurucusu Selçuk Sübaşı'nın adıyla aynı olduğunu düşünmüş ve **Selcük** okumuşlardır. Şüphesiz aynı addır; ne var ki Dr(esden) nüshasında 12, Vat(ıkan) nüshasında 8 kez geçen bu ad hiçbir veride *çîm* ile yazılmamıştır. Bu yüzden **Selcük** okunması uygundur.

Şimdiye değin üzerinde durulmamış olan birinci öge de ikinci ögeyle eşanlamlıdır. **Kıyan** “dağdan akan azgın sel” demektir. Kimi eski kaynaklarda bu sözcüğün Moğolca olduğu yazılıysa da bu doğru değildir. Bugünkü Türk dillerinden Kırgızca ve Uygurcada bulunur. Kırgızca: Yudakhin, 503 **kıyan** “yağmur suyunun güçlü ve hızlı akımı”; E. Necib, *Uygurçe-Rusçe luget*, Moskova, 1968, 631 کيان 1) “derecik, sel suyu”; 2) “çığ”. Anadolu ağzlarındaki, DerS 2696 **kayan** (II) “akarsu, sel” (Çeşme-İzmir; Boyabat-Sinop) biçiminin de eski **kıyan**'dan geldiğini sanıyorum. Buna karşılık Çağatayca, Osmanlıca ve Türkiye Türkçesinin sözlüklerinde (ufak cep sözlüklerinde dahi) yer alan **kayan** Çağatayca sözlüklerdeki **kıyan**'ın yanlıs okunmasından kaynaklanmış bir gölge sözcüktür. Bu konuyu bir yazıda ayrıca ele alıp açıklayacağım”.¹²

Semih Tezcan'ın görüşü nedense iki yazar tarafından da zikredilmemiştir.

Semih Tezcan'ın “birinci öge de ikinci ögeyle eşanlamlıdır” dediği **Kıyan Selcük** adı ile ilgili olarak Macar Türkolog L. Rasonyi **selcuk** ~ **selcük** adının etimolojik kö-

12 Semih Tezcan, *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar*, İstanbul, Nisan 2001, s. 110-111 (Drs. 20a/13).

kenini *sel-cik* şeklinde açıklamıştı.¹³ Buna göre *Kıyan Selcük* “dağdan aşağıya kuvvetle inen sel” anlamında bir ikileme (sinonim) olarak da düşünülebilir.

Burada problem *Dede Korkut Kitabı*'nda geçen *kıyan* kelimesinin Türkçe *kıy-gan* > *kıyan* şeklindeki bir gelişme sonunda oluşan Türkçe bir kelime mi olduğu, veya Türkçe/Moğolca *kıyan* “sel” kelimesi mi olduğudur.

Ben *Dede Korkut Kitabı*'nda geçen *kıyan* kelimesinin “sel” anlamından ziyade, “kıyan, kıyıcı, öldürücü, acımasız, merhametsiz” anlamındaki *kıygan* > *kıyan* kelimesinden geldiği kanaatindeyim.

6. küç > güc “kuvvet” kelimesinin Türkçe metinlerde kullanılışı.

Küç kelimesi Eski Türkçeden beri isimlerden önce o ismi tavsif eden sıfat olarak ve isimlerden sonra da isim olarak (genellikle iyelik eki alarak) kullanılmıştır. Kullanılışlar EDPT 693a-b'deki küç “streength” maddesinde toplanmıştır.

a) İsimlerden önce ismi tavsif eden sıfat olarak: Yenisey Yazıtları'nda üç yerde geçer. *Küç Kıygan* (Yenisey 4), *İl-İç-Çor Küç Bars* (Yenisey 14) ve *Tüz Bay Küç Bars* (Yenisey 17). Sonraki kaynaklarda ise *Küç Buka Han*, *Küç Tigin*, *Küç Tigin Pehlivan*, *Küç Arslan*, *Küç Bars Külüg*, *Küç Timür*, *Fahreddin Küç Begi* vs.¹⁴

b) İsimlerden sonra ikinci isim olarak (genellikle iyelik eki ile birlikte): *Dede Korkut Kitabı*'nda sadece *Kıyan Güci* ve *Demür Güci* isimlerinde geçiyor. Bugüne kadar Türkçe metinlerde başka benzer örnek ise tespit edilememiştir. Bu iki şekilde “isim + ilgi hâli eki – isim + iyelik eki” gramer yapısına uygun olarak *Kıyan-ın Güci* > *Kıyan Güci*, *Demir-in Güc-i* > *Demür Güci* şeklinde geliştiğini düşünüyorum.

7. eğmek ve bükmek üzerine:

Kişi demiri eğebilir, kişi demiri bükebilir. Ancak kişi suyu eğemez, kişi suyu bükemez. Ayrıca bugüne kadar Türkçede kullanılan isimlerde, su için, *egüci* şeklinde bir isim veya sıfat tespit edilememiştir. Sadece zaman zaman TV'de oynatılan bir Uzak Doğu filminde “son su bükücü” şeklinde suyu yönlendiren bir mitolojik çocuk kahraman biliniyor. (Buradaki “su bükücü” kelimesinin Türkçeye çeviri adaptasyonu olduğunu düşünüyorum. Çünkü filmde su bükülmüyor, yönlendiriliyor).

Sonuç olarak yukarıda belirttiğim hususlar ışığında, ben de Tuncer Gülensoy gibi, *Karacık/Karıcık Çoban*'ın düşmanın okuna “duşarak (rastla-yarak)” ölen iki kardeşinin adının *Kıyan Güci* ve *Demür Güci* olarak okunması gerektiği görüşündeyim.

¹³ Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi (Kaynakları ve Açıklamaları ile Destanlar)*, Ankara, 1971, s. 589.

¹⁴ Bu konuda Faruk Sümer'in *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları, I-II*, İstanbul, 1999, 878 s. başlıklı eserine bakılabilir. Ayrıca Volker Rybatzki, *Die Personennamen und Titel der mittelmongolische Dokumente, Eine lexikalische Untersuchung*, Helsinki, 2006, KCA 532b-534a arasındaki *küç* örneklerine bk. s. 532-534.